

Dyslexieprotocol

Versie	11-11-2021
Instemming MR	Ja

Inhoud

Dyslexieprotocol.....	3
Doel en visie.....	3
Definitie.....	3
Signaleren en onderzoeken.....	3
Ondersteuning.....	4
Studiebegeleiding dyslexie.....	4
Faciliteiten.....	4
Ondersteuning bij toetsen.....	4
Gebruik van software/laptop.....	5
Gebruik van digitale boeken.....	5
Aangepaste normering.....	5
Regelgeving omtrent eindexamen.....	5
Ontheffing tweede moderne vreemde taal.....	5
Bijlage 1 – Signaleringslijst.....	6
Bijlage 2 – Faciliteitenkaart.....	7

Dyslexieprotocol

In dit document wordt beschreven hoe de ondersteuning van dyslectische leerlingen is vormgegeven op het ds. Pierson College.

Doel en visie

Binnen het ds. Pierson College worden verschillen tussen leerlingen op het gebied van tempo, talenten en beperkingen gerespecteerd en geaccepteerd. Dit dyslexieprotocol stelt leerlingen met dyslexie in de gelegenheid om met hun beperking zo goed mogelijk te presteren op het niveau waar ze op basis van hun cognitieve capaciteiten toe in staat zijn. In de ondersteuning staat de leerling centraal. We werken zoveel mogelijk op maat, want niet iedere leerling met dyslexie heeft hetzelfde nodig. We richten op de leerbaarheid van leerlingen en maken gebruik van een geïntegreerde aanpak. We spreken de leerlingen aan op hun sterke kanten, om problemen (deels) te compenseren en het competentiegevoel van leerlingen positief te beïnvloeden. Het dyslexiebeleid maakt deel uit van de totale onderwijssteuning zoals die omschreven is in het schoolondersteuningsplan. De aangeboden faciliteiten zijn beschikbaar voor leerlingen die in het bezit zijn van een geldige dyslexieverklaring, afgegeven en ondertekend door een GZ-psycholoog.

Definitie

Officieel wordt dyslexie in Nederland als volgt gedefinieerd:

‘Dyslexie is een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau’.

Dyslexie is een stoornis waarbij sprake is van een didactische resistentie en leerachterstanden. Didactische resistentie betekent dat extra hulp en inspanning (minimaal 20 weken, een aantal keer per week) nauwelijks leiden tot verbetering van de resultaten. Achterstand betekent dat de technische lees- en/of spellingvaardigheid van de leerling significant afwijkt van het niveau dat gegeven zijn leeftijd en cognitieve capaciteiten mag worden verwacht. Dyslexie heeft een neurobiologische basis en is in grote mate erfelijk bepaald. Daarnaast gaat het niet over en blijft het leren altijd moeilijk.

Dyslexie kan ook samengaan met andere stoornissen zoals dyscalculie, spraak- en taalstoornissen en aandachtsstoornissen zoals ADHD. Dit laatste komt regelmatig voor.

De gevolgen van dyslexie zijn per leerling verschillend en in hoge mate afhankelijk van welke strategieën de leerling heeft om te compenseren. Ondanks deze compensatiemogelijkheden heeft dyslexie gevolgen voor het leren, de (school)loopbaan en het sociaal-emotioneel functioneren. Er kunnen schoolse problemen optreden bij technisch lezen (laag tempo, automatiseringsproblemen, woorden die verloren gaan) en bij spelling (veel spelfouten, fonetisch of slordig schrijven). Daarnaast is er soms sprake van een traag werkgeheugen of problemen met werken onder druk. Ook kan een leerling onzeker worden, gedemotiveerd raken en/of twijfelen aan eigen capaciteiten. Een leerling zal veel doorzettingsvermogen nodig hebben om te kunnen laten zien wat hij/zij kan. Vertrouwen hebben in de mogelijkheden en begrip voor de problemen zijn daarom van groot belang.

Signaleren en onderzoeken

De meeste leerlingen met dyslexie worden gediagnosticeerd tijdens de basisschoolperiode. Als een leerling bij aanmelding al in het bezit is van een officiële dyslexieverklaring kan direct extra ondersteuning worden ingezet. Het komt echter voor dat er in de brugklas of zelfs nog later pas problemen gesignaleerd worden op het gebied van lezen/spelling. Mentoren en vakdocenten spelen een belangrijke rol bij het signaleren van dyslexie; zij merken in de praktijk wat er speelt bij een leerling. Een mentor kan op basis van eigen signalen en signalen van (een) vakdocent(en) in overleg gaan met het ondersteuningsteam. Er kan dan als volgt onderzocht worden of er mogelijk sprake is van dyslexie.

Stap 1: Verzamelen van informatie door mentor

- Mentor gaat in gesprek met leerling en ouders.
- Verzamelen relevante informatie vanuit dossier basisschool.
- Invullen signaleringslijst dyslexie door vakdocenten (zie bijlage 1).

Stap 2: Aanvullen informatie door ondersteuningsteam

- Ondersteuningsteam beoordeelt de informatie uit stap 1.
- Aanvullend kan besloten worden tot extra toetsen op lezen en spelling.

Stap 3: Advies en besluitvorming

- Ondersteuningsteam vormt een advies over wel/niet doorverwijzen naar externe organisatie. Een diagnose dyslexie mag wettelijk gezien alleen vastgesteld worden door een bevoegd deskundige: een psycholoog of orthopedagoog met de juiste bekwaamheidsregistratie in de psychodiagnostiek (GZ-psycholoog of vergelijkbare BIG-registratie).
- Mentor koppelt het advies terug naar ouders.
- Ouders nemen een besluit. School kan ondersteunen bij het vinden van een geschikte plek voor vervolgonderzoek.

Ondersteuning

Naast de basisondersteuning die voor alle leerlingen beschikbaar is (ondersteuning vakdocenten, studiebegeleiding, Bijles Op Pierson) hebben leerlingen met dyslexie recht op extra faciliteiten. Daarnaast is studiebegeleiding dyslexie een mogelijkheid vanuit het extra ondersteuningsaanbod.

Studiebegeleiding dyslexie

De studiebegeleiding dyslexie is beschikbaar voor leerlingen uit de brugklas die bij de start van het schooljaar in het bezit zijn van een geldige dyslexieverklaring. Leerlingen worden in een groep tijdens een aantal bijeenkomsten begeleid door een docent Nederlands. Belangrijk doel van deze begeleiding is het bevorderen van competentiegevoelens en het leren omgaan met dyslexie. Ook worden leerlingen vertrouwd gemaakt met de faciliteitenkaart. Leerlingen die later gediagnosticeerd worden kunnen indien nodig dezelfde begeleiding krijgen van een pedagogisch medewerker uit het opvanglokaal De Lift (waar mogelijk in een groep en anders individueel).

Faciliteiten

Faciliteiten worden toegekend door het ondersteuningsteam op basis van de dyslexieverklaring en het dossier van de leerling (onderzoeksverslag en informatie basisschool). Dit wordt indien nodig aangevuld op basis van een gesprek met leerling en/of ouders.

De mogelijkheden voor faciliteiten zijn vastgesteld op basis van de toegestane mogelijkheden voor het Centraal Schriftelijk Examen (CSE) en volgens de richtlijnen van het College van Toetsen en Examens. De faciliteiten staan vermeld op een faciliteitenkaart (zie bijlage 2).

Het gaat om de volgende faciliteiten:

Ondersteuning bij toetsen

Leerlingen met dyslexie krijgen extra tijd bij toetsen (25% - maximaal 30 minuten). Markeren en aantekeningen maken op het toetsblad is altijd toegestaan en incidenteel kunnen mondelinge overhoringen worden afgenomen. Dit is ter beoordeling van de vakdocent en geldt alleen als de leerling voldoende voorbereid is op de toets. Voor luistertoetsen geldt dat de leerling eerst probeert of hij/zij het tempo met de klas kan bijhouden. Mocht dit niet zo zijn, mag de luistertoets herkanst worden waarbij de opname tussendoor op pauze gezet kan worden. Bij het Programma van Toetsing en Afsluiting (schoolexamen) worden luistertoetsen met extra tijd apart aangeboden voor de leerlingen die het tempo van de klas niet kunnen bijhouden. Dit wordt aangegeven op de faciliteitenkaart van de leerling.

Gebruik van software/laptop

Leerlingen met dyslexie mogen gebruik maken van voorleessoftware. Dit programma moeten ouders/leerling zelf aanschaffen. Met het gebruik van chromebooks wordt het programma Textaid of Sprint plus aangeraden. Sommige leerlingen met dyslexie hebben baat bij het maken van toetsen op een laptop (van school met spellingscontrole en voorleessoftware Sprint plus). Dit kan aangevraagd worden bij de ondersteuningscoördinator en wordt aangegeven op de faciliteitenkaart van de leerling.

Gebruik van digitale boeken

Digitale boeken kunnen door ouders/leerling zelf aangeschaft worden bij Dedicon via <https://educatief.dedicon.nl>.

Aangepaste normering

Bij het CSE worden spellingsfouten ook bij leerlingen met dyslexie gewoon meegerekend. Het is daarom erg belangrijk dat dyslectische leerlingen blijven oefenen met spelling (wel kan een leerling compenseren door bij andere onderdelen extra goed te scoren).

In de onderbouw kan de vakdocent besluiten tot een aangepaste normering, zodat de leerling in staat wordt gesteld om te laten zien wat hij wél kan en daarop te scoren. Sommige spelfouten tellen dan niet of minder zwaar mee (geldt alleen indien de spelfout niet van invloed is op de betekenis van het antwoord).

In de bovenbouw gelden de regels zoals deze ook op het examen gelden.

Regelgeving omtrent eindexamen

Leerlingen met dyslexie hebben standaard recht op verlenging van de examentijd met 30 minuten. De examens worden standaard aangeleverd in Arial 12, dit lettertype is geschikt voor dyslectische leerlingen. Werken op een laptop met spellingcontrole of gebruik van voorleessoftware zijn bij examens alleen mogelijk als de leerling op school al een geruime tijd met deze hulpmiddelen heeft gewerkt. Het gebruik van een computer als schrijfgerei is bij alle papieren schriftelijke examens toegestaan.

Voor de meest actuele informatie over toegestane hulpmiddelen: www.examenblad.nl.

Ontheffing tweede moderne vreemde taal

Of er mogelijkheden zijn voor het aanvragen van een ontheffing van een tweede moderne vreemde taal (Frans of Duits) is afhankelijk van het leerjaar en het opleidingsniveau van de leerling (artikel 11d sub 1 W.V.O.). Een ontheffing wordt altijd door leerling en ouders aangevraagd bij de directie, via de ondersteuningscoördinator.

Leerlingen in de onderbouw hebben officieel geen wettelijk recht op een vrijstelling voor Frans of Duits. Wel geeft de wet de mogelijkheid om leerlingen met dyslexie een aangepast lesprogramma aan te bieden voor Frans of Duits (gedeeltelijke ontheffing). Het gaat hier om dyslectische leerlingen waarvoor de talen een zeer ernstig struikelblok vormen en waar dit wellicht zou kunnen leiden tot afstroom. Een aangepast programma kan bestaan uit het geven van alternatieve opdrachten en/of een gedeeltelijke ontheffing van de lessen, waarbij de leerling de vrijgekomen tijd besteedt aan extra inzet voor de andere talen of andere vakken. De behaalde cijfers tellen niet mee voor een overgang, maar maken inzichtelijk dat er wel nog gedeeltelijk gewerkt wordt aan het vak.

In de bovenbouw van het vwo kunnen dyslectische leerlingen een ontheffing krijgen voor Frans óf Duits. Na toekennen van de ontheffing kiest de leerling voor een vervangend vak, zodanig dat de leerling een geldig examenpakket heeft en voldoet aan de voorgeschreven hoeveelheid onderwijsuren per week.

In de bovenbouw van vmbo en havo is een ontheffing of verlichting overbodig. Een leerling kan de tweede moderne vreemde taal vermijden door een profiel te kiezen met alleen Engels als verplicht vak.

Bijlage 1 – Signaleringslijst

Bij vermoedens van dyslexie vragen we vakdocenten om een vragenlijst in te vullen. Deze vragenlijst wordt door de mentor via Google Form verstuurd. Deze vragenlijst bestaat uit de volgende signalen bij dyslexie:

TL (technisch lezen)	Heeft moeite met accuraat en vloeiend hardop lezen Struikelt met hardop lezen over onbekende woorden Leest zeer traag
SPL (spellen)	Maakt zowel in complexe als in alledaagse eenvoudige woorden veel spelfouten Maakt bij de moderne vreemde talen fouten die wijzen op interferentie met het Nederlandse spellingsysteem
SPR (spreken)	Heeft moeite de juiste uitspraak van woorden in de moderne vreemde talen onder de knie te krijgen SPR: Is soms traag in het onder woorden brengen van zaken door woordvindingproblemen
LU (luisteren)	Heeft moeite met luisteroefeningen, werkt traag en kan onvoldoende tot begrip komen
ALG (algemeen)	Heeft moeite met het onthouden van betekenisloze associaties, bijvoorbeeld vocabulaire, namen, jaartallen e.d. ondanks intensief oefenen Werkt traag, kan herhaaldelijk het tempo van de klas niet bijhouden als het om lezen en schrijven gaat
FT (functionele taken)	Schrijft onsamenhangende teksten Laat bij correctie fouten zitten, ziet ze over het hoofd Slaat vragen over bij opdrachten en proefwerken Maakt fouten bij het overnemen van gegevens van het bord Heeft problemen met begrijpend lezen (ook bij verhaalsommen) Heeft problemen met stellen/ formuleren
SE (sociaal-emotioneel)	Is onzeker over zijn cognitief functioneren Is niet gemotiveerd voor taken die hij moeilijk vindt Heeft moeite met concentratie Vertoont vermijdingsgedrag

Naam leerling:

Leg bij toetsen deze kaart op tafel. Noteer, indien van toepassing, een D van dyslexie in de linkerbovenhoek van het antwoordenblad van de toets. Als je vragen hebt over de faciliteiten kun je terecht bij de mentor.

Faciliteiten

- Extra tijd bij toetsen (25% tot maximaal 30 minuten)
- Aangepaste afname luistertoetsen bij Programma van Toetsing en Afsluiting (schoolexamen)
- Gebruik voorleessoftware
- Gebruik laptop bij toetsen
- Gebruik van oortjes bij zelfstandig werken

Handtekening ondersteuningscoördinator:

Faciliteitenkaart